

Vsestranska raziskovalca Julijskih Alp

Dr. Julius Kugy in dr. Henrik Tuma

Besedilo: Vanja Sossou

Na pobudo goriške sekcije Italijanskega alpinističnega kluba CAI in sekcije CAI XXX. ottobre iz Trsta so pred časom v palači Ascoli v neposredni bližini cerkve sv. Ivana in židovske četrti v Gorici predstavili knjigo z naslovom *Le Giulie allo specchio; Il Carteggio Kugy - Tuma 1923/1934* (Julijci v zrcalu; Dopisovanje Kugy - Tuma). Knjiga velja za prvi prevod Tumove korespondence v italijanski jezik.

Tumovo arhivsko zapuščino hrani Raziskovalna postaja ZRC SAZU v Novi Gorici. Knjižne predstavitve so se poleg drugih številnih slovenskih in italijanskih obiskovalcev udeležili tudi avtorji knjige: urednik Luciano Santin, prevajalka iz nemščine v italijanščino Maria Luisa Lagger - Biro in goriški zgodovinar dr. Branko Marušič. Knjiga se na približno 160 straneh posveča predvsem prepisu in prevodu dopisovanja med Henrikom Tumo in Juliusom Kugyjem glede toponomastike Julijskih Alp.

V knjigi je obravnavana tudi korespondenca med dr. Tumo in tržaškim plezalcem Emiliom Comicijem. Knjigo bogati obsežno dokumentarno gradivo: od številnih fotografij Zahodnih Julijskih Alp, na katere si je Tuma natančno zapisoval slovenska imena vrhov, do Tumovih in Kugyjevih utrinkov iz zasebnega življenja.

Dopisovanje med Kugyjem in Tumo

Dr. Kugy in dr. Tuma, vsestranska raziskovalca Julijskih Alp, sta si v desetletju med letoma 1923 in 1935 dopisovala iz povsem praktičnih vzgibov, saj sta pripravljala imenoslovno študijo Julijcev, za katero sta potrebovala izmenjavo mnenj in pogledov. Kugy je načrtoval objavo zajetne serije topografskih kart o Julijskih Alpah pri novem štajerskem založniku Leykam, Tuma pa je toponime zbiral v okviru študije o imenoslovju Julijskih Alp, ki je v knjigi izšla leta 1929. Dopisovanje se večinoma nanaša na toponime v Zahodnih

Julijcih. Kugy v pismih piše: ".../ Glede gore Wischberg (2666 m) moje uho ni nikoli zaznalo slovenskega izraza, vedno samo Wischberg, le Furlani redkokdaj uporabljajo izraz Jof Fuart /.../" Opozarja na to, naj se v topografskih kartah pazi, da se koči Corsi dodaja še nemška različica Findenegghütte.

Tuma, ki se je pri zbiranju toponimov držal načela, da upošteva imena, ki jih uporabljajo krajanje, pastirji in lovci, na Kugyjeva spoznanja glede gore Viš odgovarja: ".../ Viš (2666 m) je okrajšano ime za Višnjo Goro. Vodnik Oitzinger mi je vedno rekel, da gremo na Viš, ko pa sem ga vprašal o izvoru tega imena, mi je dejal, da je bilo originalno ime Višnja Gora /.../" Med listanjem po korespondenci lahko zaznamo močan nacionalistični kontekst. "Hudič naj si vzame to politiko! Kako uglaseno sodelujejo v mojih knjigah o Julijcih Slovenci, Italijani in Nemci ...!" odgovarja Kugy na očitke, ki jih je prejel v glasilu DÖAV, češ da "herr Doktor" pri urejanju topografskih kart zapostavlja nemška imena Laibach, Görz, Triest in Cilli ter da raje uporablja slovenska in italijanska imena.

Dopisovanje med Tumo in Comicijem

Gorski vodnik Emilio Comici¹ in odvetnik dr. Henrik Tuma sta si

dopisovala v letih 1931 in 1932, ko se je Comici iz Trsta preselil v Dolomite, natančneje v kraj Misurina (provincia Belluno), kjer je služboval kot gorski vodnik. Tumi pisno poroča, da je leta 1930 v severni steni Loške stene² splezal novo smer. Sprašuje ga: ".../ bi mi lahko poslali nekaj podatkov in na fotografiji označili potek vseh smeri, ki so bile doslej preplezane v Loški steni?" Pomagala sta si tudi z izmenjavo fotografij gorskih sten, na katere so označevali preplezane smeri. Tuma mu odgovarja, da je smer, ki jo je Comici preplezal, nedvomno prvenstvena, saj ima direktno linijo in poteka v centralnem delu stene. V zapisu dodaja, da je v svoji plezalni karieri v Loški steni opravil le dva vzpona. Prvega iz Gornjega Loga direktno do Vrha Rup in nato po grebenu do vrha Briceljka. Drugi vzpon je opravil leta 1913, ko se je povzpel na Morež in Votli vrh na grebenu Loške stene.

Tuma in Kugy

Tuma in Kugy sta bila oba rojena leta 1835. Oba sta bila meščana in pravnik. Tuma je živel in javno deloval v Gorici vse do italijanske zasedbe Goriške, ko se je moral zaradi preganjanja z družino preseliti v Ljubljano. Čeprav se je Kugy rodil v Gorici, je večji del svojega življenja

¹ Emilio Comici (1901–1940), po rodu iz Trsta, velja za enega izmed velikih italijanskih predstavnikov modernega alpinizma. Splezal je veliko prvenstvenih smeri tako v Dolomitih kakor v Julijskih Alpah. Njegove razprave o tehnikah in psihologiji plezanja so zbrane v knjigi *Alpinismo Eroico*.

² V korespondenci se slovenski toponim Loška stena pojavlja tudi z nemškim imenom "Bretterwand" in italijanskim imenom "parete di Bretto".

